

Investera i studie- och yrkesvägledning

REVIDERAD VERSION 2021 – ÖVERSATT 2022

Publikationen finns att ladda ner som
kostnadsfri PDF från Skolverkets webbplats:
skolverket.se/publikationer
Grafisk form: AB Typoform

Skolverket, Stockholm, 2022

Förord

Vikten av väl fungerade studie- och yrkesvägledning poängteras allt mer i olika sammanhang. Det gäller inte mist dess betydelse för att öka motivationen som i sin tur kan bidra till att eleverna i högre utsträckningen når målen med sin utbildning. Vägledningen är viktig för både den enskilde individens möjlighet att göra väl underbyggda val, men också för att möta arbetslivets krav och förväntningar. I och med att frågor om kompetensförsörjning står högt på agendan i Sverige såväl som i andra länder, lyfts också vikten av vägledningens betydelse fram i det sammanhanget. Det är därför med stor glädje vi nu haft möjlighet att översätta *Investing in career guidance* till svenska.

Publikationen om vikten av att investera i studie- och yrkesvägledning, *Investing in career guidance*, är ursprungligen framtagen i samarbete mellan European Centre for the Development of Vocational Training (Cedefop), Europeiska kommissionen, European Training Foundation (ETF), International Labour Organization (ILO), Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) och FN:s organisation för utbildning, vetenskap och kultur (UNESCO). Detta samarbete har synliggjort att behovet av vägledning har ökat markant, i och med att människor utbildar sig under längre tid och i allt högre grad förväntas omskola och fortbilda sig.

Denna publikation är en översättning från originalet. Skolverket tar det fulla ansvarar för översättningen och publikationen.

Vi tror och hoppas att den här publikationen komma till stor användning vid planering och dimensionering av den studie- och yrkesvägledande verksamheten. Den ger stöd när det kommer till att förstå att en väl fungerande studie- och yrkesvägledning behövs för att människor ska kunna göra underbyggda val av inriktning, bidra till smidiga övergångar mellan utbildning och arbete och för att öka rörligheten på arbetsmarknaden.

Helen Myslek

CHEF FÖR ENHETEN SKOLA OCH ARBETSLIV

Mikaela Zelmerlööv

UNDERVISNINGSRÅD

INVESTING IN CAREER GUIDANCE

REVISED EDITION 2021

En väl fungerande studie- och yrkesvägledning behövs för att människor ska kunna göra underbyggda val av inriktning, bidra till smidiga övergångar mellan utbildning och arbete och för att öka rörligheten på arbetsmarknaden. Sex internationella organisationer har därför gemensamt gett ut den här skriften om vikten av att investera i studie- och yrkesvägledning. Detta samarbete har synliggjort att behovet av vägledning har ökat markant, i och med att människor utbildar sig under längre tid och i allt högre grad förväntas omskola och fortbilda sig.

Innehåll

Inledning	6
Vad är studie- och yrkesvägledning	7
Att organisera studie- och yrkesvägledning	8
Effektiv yrkesvägledning behövs mer än någonsin	9
Unga människor...	10
löper allt större risk att bli arbetslösa när arbetsmarknaden är turbulent.....	10
behöver bättre tillgång till effektiv och objektiv vägledning	11
förväntas på lång sikt gynnas av att engagera sig i studie- och yrkesvägledning även under en lågkonjunktur.	11
Vuxna	12
möter arbetsmarknader som genomgår stora förändringar	12
möter en allt större instabilitet – och risk för arbetslöshet på grund av pandemin	12
har förtroende för att vägledningen fungerar	12
får inte rättvis tillgång till vägledning	13
Hur ger studie- och yrkesvägledning egenmakt?	14
Kontakt med arbetslivet	16
Värt att veta	18
Resurser	20
Källor för vidare läsning	23

Inledning

En väl fungerande studie- och yrkesvägledning hjälper människor att ta vara på sina förutsättningar, bidrar till effektivare ekonomier, och gör att samhället att kan bli mer rättvist. Vägledning behövs för att människor ska kunna göra underbyggda val av inriktning, bidra till smidiga övergångar mellan utbildning och arbete och för att öka rörligheten på arbetsmarknaden. Sex internationella organisationer har därför gemensamt gett ut den här skriften om vikten av att investera i studie- och yrkesvägledning. Detta samarbete har synliggjort att behovet av vägledning har ökat markant, i och med att människor utbildar sig under längre tid och i allt högre grad förväntas omskola och fortbilda sig.

I dag är också arbetsmarknaden mer turbulent. Covid-19-pandemin har förändrat efterfrågan på arbetskraft, och har skyndat på automatiseringen och digitaliseringen vilket radikalt förändrat arbetsmarknaden, ökat risken för arbetslöshet och osäkra arbetsförhållanden. Dessutom bidrar globalisering, demografiska förändringar och strävan efter en grönare ekonomi till att det behövs andra typer av yrkeskunnande på arbetsmarknaden.

Studie- och yrkesvägledning spelar en avgörande roll både inom EU:s så kallade åtgärdsprogram och i att hjälpa människor i alla åldrar med olika bakgrund att ta sig genom denna turbulenta period. Vunna erfarenheter och forskning ger ländernas beslutsfattare underlag och argument för att investera i studie- och yrkesvägledning, och visar att den kan löna sig ekonomiskt, utbildningsmässigt och socialt – för såväl individen som samhället. Internationella data visar dock att tillgången till studie- och yrkesvägledning är otillräcklig i många länder, i synnerhet för de personer som behöver den mest.

Vad är studie- och yrkesvägledning

Studie- och yrkesvägledning¹ omfattar de tjänster som stöder personer i alla åldrar när de ska planera sitt yrkesliv och välja utbildning och yrke som passar dem. Vägledningen hjälper dem att tänka igenom sina ambitioner, intressen, kvalifikationer, färdigheter och talanger, och att relatera denna självkänedom till vilka de är och vad de skulle kunna utvecklas till både privat och i arbetslivet. Hur man planerar sin framtid skiljer sig åt mellan individer, familjer. Olika typer av samhälle ger också sina medborgare mer eller mindre möjligheter att välja. Vägledningen bör därför erbjuda olika former av stöd och har en viktig uppgift i att uppmärksamma och att kompensera för sådana skillnader och ojämlikheter.

Ett övergripande syfte med studie- och yrkesvägledning är att individen ska kunna hantera olika valsituationer och utveckla en förmåga att planera för sin framtid, att utveckla en så kallad valkompetens. Det innebär att på ett strukturerat sätt samla, analysera, sätta samman och organisera sig själv och utbildnings- och yrkesinformation samt ha färdigheter att kunna fatta och genomföra beslut och hantera övergångar.

Valkompetens är användbar inom en rad områden, såsom:

- yrkesutbildning och yrkesinformation
- vägledning enskilt och i grupp
- validering
- olika test
- kontakter med arbetsgivare
- att utveckla färdigheter som behövs för att söka jobb eller starta eget företag.

Studie- och yrkesvägledning kan ges genom fysiskt möte, på distans eller genom en kombination av dessa två. Vägledningen äger rum på många olika platser: på grundskolor, gymnasieskolor, högskolor, arbetsförmedlingar, vid vägledningscentrum, på arbetsplatser, i fackföreningar, genom icke-statliga organisationer och yrkesorganisationer samt i lokalsamhället. Tillgång till vägledning är viktigt i samband med utbildning, kompetensutveckling, sociala skyddsåtgärder och inom en aktiv arbetsmarknadspolitik.

Fortbildning pågår hela livet och lägger grunden för smidiga övergångar för unga människor när de i allt högre utsträckning ställs inför valsituationer vad gäller utbildning, och för vuxna som behöver vidareutbilda sig, omskola sig eller byta inriktning på arbetsmarknaden. Det är inte bara de som är arbetslösa som behöver studie- och yrkesvägledning. Nu mer än någonsin, när behovet av arbetskraft är i snabb förändring, är den också relevant för personer som har ett jobb men som ser sig om efter nya alternativ.

1. I fortsättningen av texten används ordet "vägledning" för studie- och yrkesvägledning. I vissa länder kallas detta också för "karriärrådgivning", "karriärutveckling", "yrkesinformation, -rådgivning och vägledning", "yrkesutbildningsrådgivning" eller "yrkesutbildningsvägledning".

Att organisera studie- och yrkesvägledning

Det finns inget givet sätt att organisera studie- och yrkesvägledning i ett land. De politiska initiativen behöver anpassas efter de nationella behoven. Olika länder har olika socioekonomiska utmaningar och skiljer sig åt i fråga om kultur, demografisk utveckling och hur institutioner är uppbyggda. Men även om omständigheterna är olika, är kännetecknen för ett välfungerande system med studie- och yrkesvägledning lika. De är:

- Tjänster och aktörer är väl samordnade och erbjuder vägledning i ett livslångt perspektiv, genom en stabil och väl anpassad finansiering.
- Alla som behöver vägledning har rätt till det, och de ska ges möjlighet att ta del av den.
- Tjänsterna kvalitetssäkras genom professionella inrättningar med utbildade studie- och yrkesvägledare, kvalitetsverktyg, aktuell och detaljerad information om arbetsmarknaden. Det finns tydliga modeller för uppföljning och utvärdering. Standarder och metoder för fortlöpande förbättringar utgår från att tjänsten är bevisat effektiv, vilket kommit fram genom studier och utvärderingar som också tar hänsyn till användarnas synpunkter.
- Tekniska lösningar i olika former används för att öka tillgängligheten, tillhandahålla innovativa tjänster och tillgodose användarnas olika behov.

För att ett effektivt system för studie- och yrkesvägledning ska kunna uppfylla dessa allmänna kriterier behövs en nationell vision och strategi. Dessa kan utvecklas av myndigheter inom områden som utbildning, social sektor och sysselsättning i samarbete med arbetsmarknadens parter och andra organisationer i civilsamhället.

► För att förbättra studie- och yrkesvägledningen för skolungdomar högskolestuderande, utexaminerade och vuxna inrättades i Ukraina år 2010 den ukrainska organisationen studie- och yrkesvägledning och studierådgivning (UACGEA). Denna icke-statliga organisation granskar vägledningsverksamheten, bedriver forskning om effektiva metoder och stöder vägledarnas kompetensutveckling genom fortbildningsprogram och certifiering.

<http://uapotok.com.ua/>

► I Belgien erbjuder den offentliga arbetsförmedlingen en webbaserad service med den flamländska Mijn loopbaan (Min karriär). Besökarna loggar in med sin belgiska e-legitimation. De kan se sin arbetslivserfarenhet, sin arbetsinkomst och sina intjänade pensionsrättigheter. Användarna kan skapa en egen webbportfölj, som listar kompetens och kvalifikationer, samt skapa ett cv och ladda upp det på en webbplats som används av arbetsgivare. I Mijn loopbaan kan man också leta efter jobb och olika slags utbildningsmöjligheter. För att stödja lärandet i den tidiga karriären och öka intresset bland unga lärare finns korta kurser för lärare.

<https://mycareer.be/nl/>

Effektiv studie- och yrkesvägledning behövs mer än någonsin

En väl fungerande studie- och yrkesvägledning hjälper individen att nå sin fulla potential och bidrar till en effektivare ekonomi och ett rättvisare samhälle. Vägledningen bidrar till individanpassad, objektiv och aktuell information och till att människor fattar väl underbyggda beslut om inriktning. Den kan utveckla människors förmåga att vara innovativa och företagsamma, och den visar också vägen i de digitala och gröna omställningarna i samhället efter pandemin. Vägledningen bidrar till ett livslångt perspektiv på lärande och till att skapa ett aktivt engagemang på arbetsmarknaden. Den är en nödvändig del av en kompetensförsörjningspolitik som strävar efter bättre balans mellan tillgång till och efterfrågan på kunskap och kompetens i samhället. I och med att förändringarna på arbetsmarknaden har ökat, har vägledning blivit allt viktigare för individer, familjer, arbetsgivare och samhälle. Men trots att behovet har ökat visar en blixundersökning under 2020, som omfattade beslutsfattare och yrkesverksamma i 93 länder, att vägledningen i många länder anses ha försumrats bland de nationella åtgärder som vidtagits under pandemin. Och det har oftast blivit de mest utsatta som mött de största hindren när villkoren förändrats.²

2. Career guidance policy and practice in the pandemic: results of a joint international survey (2020): www.etf.europa.eu/en/publications-and-resources/publications/career-guidance-policy-and-practice-pandemic-results-joint

Unga människor...

... löper allt större risk att bli arbetslösa när arbetsmarknaden är turbulent

Under ekonomiska kriser brukar arbetslösheten vara mycket högre bland unga än bland äldre. I många länder sköt ungdomsarbetslösheten i höjden under den stora finanskrisen 2007/2008 och var fortsatt hög under många år. Det finns ett samband mellan arbetslöshet i unga år och långvarigt ekonomiskt och psykologiskt lidande för individen.

Dagens unga strävar efter att samla på sig utbildningar, kvalifikationer och kompetens som ska ge dem möjlighet att hitta ett bra jobb. Men när efterfrågan på arbetskraft förändras på grund av automatisering, digitalisering, globalisering, en åldrande befolkning, den gröna omställningen och konsekvenserna av pandemin har det blivit svårare att välja utbildning. Många nya yrken uppstår och många befintliga yrken förändras eller minskar i omfattning. De unga behöver därför ökat stöd när de förbereder sig för arbetslivet. Enligt undersökningar som gjorts under pandemin är det många unga som aktivt funderar på att ändra sina val av yrkesinriktning.

► I Egypten finns det vägledningscentrum som **hjälper unga att hitta kurser som länkar till de yrkeskunskaper som efterfrågas**. Användarna har också tillgång till jobbsökarklubbar, där de får lära sig att söka arbete och skriva platsansökan. Det anordnas även jobbmässor, där unga som utexaminerats från yrkesutbildningar får träffa lokala arbetsgivare.

www.ilo.org/global/programmes-and-projects/prospects/countries/egypt/WCMS_755012/lang--en/index.htm

► I Danmark vänder sig e-vägledningssystemet eVejledning till elever i högstadiet, gymnasiet och högskolan samt till vuxna som söker **hjälp med yrkesplanering och kompetensutveckling**. Tjänsten ingår i den nationella vägledningsportalen, som innehåller omfattande arbetsmarknadsinformation. Bland de unga är det särskilt populärt att chatta.

www.ug.dk/evejledning/eguidance-denmark

► Programmet Primary Futures i Storbritannien **underlättar kontakter mellan låg- och mellanstadieskolor och så kallade volontärer från arbetslivet**. Det ska hjälpa barn att bredda sina ambitioner, utmana könsstereotyper och bättre förstå sambandet mellan utbildning och arbetsliv som vuxna. Volontärprogrammet, som inrättades 2015 i samarbete med fackförbundet för skolledare, har nu antagits av en fjärdedel av skolorna.

<https://primaryfutures.org/>

... behöver bättre tillgång till effektiv och objektiv vägledning

Enligt OECD:s Pisaundersökning 2018 är tonåringars karriärambitioner ofta snäva, oklara och påverkade av deras sociala bakgrund. Undersökningen bygger på data från 79 mycket olika länder med olika ekonomi, inklusive ett antal medelinkomstländer i Asien, Europa, Mellanöstern och Latinamerika som inte är medlemmar i OECD. Undersökningen visar vidare att alltför få tonåringar har tillgång till den vägledning de behöver för att fatta välgrundade beslut om framtiden. I genomsnitt har bara hälften av eleverna i OECD-länderna haft kontakt med en studie- och yrkesvägledare i skolan vid 15 års ålder. Många har förutfattade meningar eller dålig kunskap om studie- och yrkesvägar, exempelvis lärlingsutbildning i vissa länder, vilket bidrar till kompetensbrist och risk för avhopp från utbildningar. Deltagandet i vägledningsaktiviteter är ofta kopplat till elevernas sociala bakgrund, vilket ökar risken för ett orättvist utfall.

Det finns också forskning som visar att framgångsrik vägledning bör inledas på låg- och mellanstadiet. Den bör inriktas på elevernas uppfattningar om och förväntningar på arbetslivet med fokus på de färdigheter som kan förväntas hjälpa unga att planera för sitt framtida yrkesliv.

... förväntas på lång sikt gynnas av att engagera sig i studie- och yrkesvägledning även under en lågkonjunktur

Hur tonåringar tänker om sitt framtida yrkesliv, och huruvida de utforskar eller erfar möjliga framtida arbetsplatser medan de fortfarande går i skolan, har tydliga samband med hur väl de lyckas på arbetsmarknaden som unga vuxna. Det visar en analys av nationella longitudinella data. Investeringar i väl fungerande vägledning ser alltså ut att löna sig på lång sikt. Det finns även samband mellan vägledning och bättre utbildningsresultat, eftersom eleverna blir mer motiverade att lära sig när de kan koppla sina erfarenheter i klassrummet till yrkesframgångar i framtiden.

Vuxna ...

... möter arbetsmarknader som genomgår stora förändringar

Tekniska framsteg, en åldrande befolkning, globalisering och behovet av att hantera klimatrelaterade utmaningar leder till enorma förändringar på arbetsmarknaden: gamla jobb försvinner eller förändras avsevärt och de nya jobb som tillkommer kräver andra kompetenser. Omskolning och fortbildning ses i allt högre grad som en naturlig del av arbetslivet. Beslutsfattare (och arbetsgivare) förväntar sig dock mer än någonsin att arbetstagarna själva tar ansvar för sin utbildning. Men för att arbetstagarna ska kunna fatta bra beslut om att satsa på fortsatt lärande, utbildning, omskolning eller fortbildning behöver de ha tillgång till både information och det vägledningsstöd som behövs.

Detta är särskilt viktigt för äldre arbetstagare som behöver röra sig på arbetsmarknaden och för personer som har flyttat från andra länder och efterfrågar möjlighet till validering. På grund av strukturomvandlingen på arbetsmarknaderna är det mycket viktigt att både personer som redan har jobb och vuxna som söker jobb på ett enkelt sätt får tillgång till vägledning av god kvalitet.

... möter en allt större instabilitet – och risk för arbetslöshet – på grund av pandemin

Efterfrågan på arbetskraft förändras radikalt i alla samhällen. Tiotals miljoner jobb har försvunnit i världen under pandemin och man räknar med fortsatt hög arbetslöshet bland vuxna i många länder. Det råder dessutom stor enighet om att många förändringar på arbetsplatser, som till exempel införandet av digital teknik, påskyndas av pandemin.

... har förtroende för att vägledningen fungerar

Undersökningar visar att efterfrågan på vägledning för vuxna är stor och att de flesta inser att vägledning är till nytta för att hitta och välja lämpliga jobb, utbildningar och kurser och andra möjligheter. De som har tillgång till vägledning brukar ange att de är nöjda med den information och det stöd de har fått. Deras jobb- eller utbildningssituation brukar också förbättras de närmaste månaderna efter vägledningen. Men en större europeisk studie visar att det bara är en av fyra vuxna som någon gång har använt sig av en vägledningstjänst. Andelen är ännu mindre bland personer med låg utbildningsnivå vars ställning på arbetsmarknaden vanligtvis är osäker. Detta kan bero på att de inte känner till tjänsterna eller inte har tillgång till dessa.

... får inte rättvis tillgång till vägledning

Det är oftast de mest utsatta vuxna som får minst vägledning. Personer i låginkomstyrken, i den informella sektorn, inklusive de som står för hushållsarbetet hemma eller har lite utbildning tenderar att ha sämre tillgång till stöd, trots att de löper högre risk att hamna i otrygga anställningsförhållanden. Detta har tydligt visat sig under pandemin. Vuxna med lite utbildning har vanligtvis svårare att ta del av den information och det stöd som kan leda till ett lönearbete.

De digitala vägledningstjänsterna har utökats men erfarenheten visar att det i de mest utsatta grupperna är vanligt att man inte har tillgång till digital utrustning och internet. Dessa grupper saknar också ofta sådana färdigheter som behövs för att dra nytta av digitala tjänster. Även om det är viktigt att det finns flera kommunikationskanaler, digital utrustning och digital kompetensutveckling, krävs även en välutvecklad uppsökande verksamhet för att kunna garantera rättvis tillgång.

Permitteringarna i västvärlden har också lett till att många migranter återvänder till sina ursprungsländer. Dessa personer tycker ofta att det är svårt att hitta ett lämpligt jobb, trots att de har relevant erfarenhet och höga kvalifikationsnivåer. I de fallen skulle tillgången till utbildning i entreprenörskap och företagande, yrkesnätverk, erkännande av kompetenser genom validering samt riktad kompetensutveckling kan stärkas avsevärt genom studie- och yrkesvägledning.

► Sydafrikas offentliga arbetsförmedling (Khetha) ger **alla medborgare vägledning**, oavsett var de befinner sig geografiskt och vilken socio-ekonomisk status de har. Det sker via ett radioprogram som sänds live en gång i veckan på de tio officiella språken. Under 30 minuter tar man upp olika yrkesrelaterade frågor, allt från att välja skolämnen till att fatta välgrundade beslut om inriktning, och informerar om den nationella hjälplinjen för vägledning. Det är ett kostnadseffektivt sätt att nå en befolkning i åldrarna 15–65 år som till största delen bor på landsbygden. Programmet har 3,1 miljoner lyssnare per vecka.
<https://rb.gy/3lsccl>

► Fit2work i Österrike är ett **nationellt program som hjälper vuxna med hälsoproblem** att fortsätta arbeta eller hitta jobb. Det omfattar rådgivning och terapi, och en utbildningsplan utarbetas för anställbarhet tillsammans med klienterna. Det är ett hälsorelaterat program som lyder under det österrikiska socialdepartementet och det är nära kopplat till studie- och yrkesvägledning. Processen är indelad i steg utifrån klientens behov: grundläggande information, ett första klagorand av situationen, grundläggande hälsokontroll hos en läkare inom arbetsmedicin eller en arbetslivspsykolog och fallhantering som innebär flera månaders vägledning där klienten lär sig utveckla konkreta åtgärder och stödalternativ.

<http://fit2work.at/>

► I mobila arbetscentrum i Kazakstan samarbetar företrädare för en rad departement och offentliga byråer med arbetsmarknadens parter för att **öka kunskapen om offentliga utbildnings- och sysselsättningsprogram**. Centrumen, där man ger studie- och yrkesvägledning till arbetssökande, finns på välbesökta allmänna platser, som exempelvis butikscentrum och järnvägsstationer.

<https://rb.gy/a19lmc>

Hur ger studie- och yrkesvägledning egenmakt?

Erfarenheter visar att tillgång till väl fungerande studie- och yrkesvägledning leder till att människor tar ansvar för sina val och hur de väljer inriktning för framtiden.

- En effektiv vägledning tillgodoser individens, familjens och samhällets behov genom att erbjuda en professionell tjänst via flera olika kanaler, vilket gör den mer tillgänglig. Det kan exempelvis vara plattformar med självskattningsverktyg, personliga möten, internet- och telefontjänster. Tjänsterna kan komma fler till del genom att användarna ingår i grupper där de uppmuntras att bilda nätverk och samarbeta med andra i samma situation som stöttar och hjälper. Som en följd av pandemin har vägledningmetoderna behövt anpassas. Det behövs nya sätt att öka tillgången till vägledning, som dock inte får ske på bekostnad av kvalitet eller likvärdig tillgång. Kvalitativ vägledning har ett långsiktigt perspektiv och syftar till att ge människor kompetens och kunskap att planera för sin framtid i ett livslångt perspektiv.
- Vägledningen blir en etablerad del av utbildningen och genomförs i samarbete med lärare och annan personal, så att vägledningsperspektiv införs i planer för undervisningen. Den börjar tidigt (i låg- och mellanstadiet) och utökas vid viktiga beslutstillfällen där den fungerar som en bro för att hjälpa individen att se en koppling mellan undervisningen och arbetslivet. Olika utbildningsverksamheter ansvarar gemensamt för vägledningen. På arbetsplatser kan exempelvis fackföreningar vara väl rustade att ge en första vägledning.

- En effektiv studie- och yrkesvägledning ger människor självinsikt och gör dem medvetna om sina förmågor, sina intressen och sin potential. Detta medför att de uppmuntras att se bredden på arbetsmarknaden, inklusive nya och kommande yrken, och att reflektera över vanliga förutfattade meningar och stereotyper när det gäller jobb och karriär.
- Utbildade studie- och yrkesvägledare ger aktuell och objektiv information och vägledning. Effektiv vägledning hjälper människor att skaffa sig den kompetens de behöver i yrkeslivet. Den visar hur man hittar tillförlitlig information om arbetsmarknaden och framtida trender och gör det också möjligt för användarna att känna sig säkra på att de har förstått den data som presenteras. Den ger direktkontakt med kvalificerade vägledare och inte minst med arbetslivet.
- Studie- och yrkesvägledning riktas särskilt till utsatta individers behov. Bra vägledning är tillgänglig för alla, både unga och vuxna, men den riktas särskilt till dem som har störst behov av stöd. Den har en kompensatorisk roll och vänder sig till människor med bristfällig tillgång till relevant information och stöd i sociala nätverk. Vi behöver förstå varför vissa grupper möts av en mängd hinder när det gäller att visualisera och planera det framtida yrkeslivet. Det är grupper som exempelvis migranter, etniska minoriteter, landsbygdsbefolkning, äldre, arbetstagare i den informella sektorn, personer med funktionsnedsättning, lågutbildad arbetskraft, medborgare med låg socioekonomisk status eller arbetslösa. En väl fungerande vägledning använder sig därför av olika arbetssätt, där det ingår uppsökande verksamhet för att se till att vägledningen är relevant och tillgänglig för olika människor med olika behov.

► I Slovakien är programmet KomposyT främst inriktat på att **ge individanpassad information till elever med särskilda utbildningsbehov**, deras föräldrar och den personal som arbetar med dem. På en lösenordsskyddad plats (riktad till vägledare) finns det tillgång till specialverktyg som stöd till fallbaserad vägledning.

www.komposyt.sk/

Kontakt med arbetslivet

Samverkan mellan utbildning och arbetsliv berikar studie- och yrkesvägledningen. Så när representanter från arbetslivet samarbetar med skolor och andra institutioner ökar förståelsen för arbetslivet som helhet. Detta är särskilt viktigt för ungdomar. Därigenom får de ta del av värdefulla erfarenheter och ny och tillförlitlig information, som breddar och fördjupar deras yrkesambitioner. Personliga möten är också effektiva lärotillfällen. Direkt arbetsplatserfarenhet hjälper alltså individen att utveckla den kompetens, kunskap och attityd som behövs för att få ett jobb.

Att arbetsgivare engagerar sig i vägledningsfrågorna är ett mycket effektivt sätt att visa att det finns efterfrågan på arbetskraft. Under turbulenta perioder på arbetsmarknaden är det särskilt viktigt att vägledningen stärks genom direktkontakt med personer i arbetslivet. Och i en oviss värld är det arbetsgivarna och deras anställda som är bäst lämpade att beskriva för blivande arbetssökande hur arbetsplatserna och kraven på yrkeskompetens förändras.

Aktiviteter där arbetsgivare engagerar sig ger de studerande direktkontakt med arbetslivet. Det sker bland annat genom

- frivilliga som bjuds in till skolorna för att koppla undervisningens innehåll till arbetslivets
- vägledningssamtal och jobbmässor för att bredda, höja och ge underlag för yrkesambitioner
- fiktiva intervjuer, cv-övningar och andra aktiviteter som ger färdigheter inför rekryteringstillfällen
- jobbskuggning, arbetsplatsbesök och utforskning av arbetslivet
- praktik för att få direkt arbetsplatserfarenhet
- mentorskap för att få självförtroende och förbereda sig för arbete
- tävlingar i företagande för att utveckla entreprenöriell kompetens och social kompetens
- information om vakanser för nyutexaminerade
- uppsökande verksamhet för att främja fortbildning och omskolning i arbetet
- regelbunden uppföljning i samband med utvärdering av arbetsinsatser för att uppmuntra till relevant fortbildning och interna karriärmöjligheter.

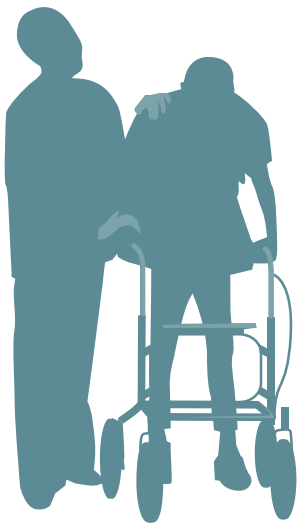
Ett effektivt engagemang från arbetslivet är verklighetsnära, ofta förekommande, individanpassat, varierat, införlivat i yrkesutbildningen och inleds på låg- och mellanstadiet. Det kan vara särskilt effektivt i bemötandet av förutfattade meningar om kön och andra stereotyper om yrken. Trots detta är det i många länder jämförelsevis få unga som deltar i jobbmässor, en av de mest effektiva och lättillgängliga formerna av arbetsgivarengagemang.

På arbetsplatser kan fackföreningarna spela en viktig roll genom att förmedla kontakt med eller själva ge vägledning till sina medlemmar. De kan även samarbeta med skolor och utbildare för att förmedla kontakt med olika yrkesutövare, som kan fungera som förebilder eller mentorer. Fackföreningarna kan ha en nyckelroll i att tillsammans med arbetsgivarna i branschråd och andra samarbetsformer främja utformandet av det studie- och yrkesvägledande arbetet.

Värt att veta

- I bland annat Australien, Storbritannien, Finland, Irland, Nya Zeeland, Ryssland och Singapore har regeringarna aviserat **nya politiska program** och/eller **ytterligare anslag** till studie- och yrkesvägledning för att hantera de ekonomiska konsekvenserna av pandemin.
- Undersökningar från 2018 visar att **mer än hälften av världens tonåringar** siktar på att arbeta inom **endast tio yrken** och att deras yrkesambitioner i hög grad påverkas av **socioekonomisk status, kön och invandrabakgrund**.
- Under perioden 2000–2018 ökade **tonåringars osäkerhet** i fråga om yrkesambitioner med 81 procent i OECD-länderna. Det finns ett samband mellan sådan osäkerhet i tonåren och en större risk att bli arbetslös i vuxen ålder.
- Europeiska undersökningar visar att man i yrken **kopplade till yrkesprogram ofta möter negativa stereotyper**.
- Om ungdomar ges chansen att tänka kring och få erfarenheter av möjliga framtida arbetsplatser är det lättare än väntat att få ett arbete. Det finns samband mellan om en vuxen person har lättare än väntat att få jobb, och hur skolungdomar tänker om sin framtida yrkesbana, om de undersöker möjliga arbetstillfällen och vilka erfarenheter de har från potentiella framtida arbetsplatser. Detta har analyser av nationella longitudinella data visat.
- **Enkäter om nyutexaminerades första jobb** hjälper elever att förstå arbetsmarknadens koppling till specifika utbildningsprogram.
- I vissa länder förekommer **lönepremier på 10–20 procent** för unga vuxna, vilket har kopplats till tonåringars deltagande i studie- och yrkesvägledning. Fördelen är särskilt stor om de unga deltagarna upplevde aktiviteten som **mycket användbar** när de genomförde den.
- Man har även sett att elever som deltar i vägledningsaktiviteter har en **positivare inställning till skolan** och **bättre matematikresultat**.
- Ett enkelt sätt att förbättra studie- och yrkesvägledningen i skolan är att **bjuda in frivilliga anställda** för att tala om sitt arbete.
- Enligt aktuell forskning får bara fyra av tio vuxna tillgångar till vägledning under en femårsperiod. Det är för det mesta högutbildade unga vuxna med **arbeten som inte är förenade med någon särskild risk** på arbetsmarknaden.
- Många **känner inte till** att det finns tillgång till studie- och yrkesvägledning för vuxna. Utsatta arbetstagare med lågkvalificerade jobb (personer som ofta löper störst risk för att deras jobb ska automatiseras) brukar vara minst benägna att ta del av tjänsterna.
- En av de mest effektiva åtgärderna inom vägledningsområdet är att utarbeta en **individpassad utvecklingsplan**. Med en sådan plan är det betydligt större chans att en vuxen person ska se resultat av sina anställningar och utbildningar.

- Studie- och yrkesvägledning för vuxna bygger på **information av hög kvalitet**, så att de blir medvetna om vilka kompetenser som efterfrågas och studie- och yrkesvägledare kan ge aktuell information och vägledning kopplat till arbetsmarknaden. Baserat på information om flexibla karriärvägar ges den vuxna möjlighet att byta yrke, samtidigt som hen inriktar sig på den utbildning som kan saknas.
- Många regeringar ger **ekonomiska incitament** till utbildningar, arbetsförmedlingar och andra institutioner som säkrar allmänhetens tillgång till studie- och yrkesvägledning.
- **IKT** (informations- och kommunikationsteknik) erbjuder rikliga möjligheter att förbättra den geografiska och sociala tillgången till studie- och yrkesvägledning.
- **Kvalitetssäkring** för vägledning kan handla om att det finns modeller för denna. Modellerna är viktiga för att säkerställa kvaliteten såväl för vägledningen som för vägledarutbildningar. Många länder saknar tydliga kvalitetsriktlinjer och kompetensramar för studie- och yrkesvägledning. Men internationella organisationer, regionala organ och yrkesorganisationer kan ofta bidra med referensverktyg.
- I vissa länder har vuxna personer, med eller utan jobb, tillgång till olika **finansieringsmöjligheter** (exempelvis **individuella utbildningskonton**) så att de ska kunna finansiera sin utbildning och motiveras. Men de behöver hjälp med att synliggöra vilka alternativ som finns att tillgå. Vägledning krävs ofta eller erbjuds som en del av utbildningskontot eller med ett voucher-system. Personer som har jobb får i en del länder statligt stöd för att göra en **kort praktik** inom ett annat yrkesområde i syfte att stödja **omställningar på arbetsmarknaden**.

► I Nederländerna kan arbetstagare från och med 45 års ålder delta i ett program med subventionerad vägledning. Programmet **ger subventionerad vägledning till personer som är minst 45 år gamla** och arbetar minst 12 timmar i veckan. Deltagarna gör en egen utvecklingsplan som beskriver vilka åtgärder som ska vidtas för att de ska kunna fortsätta arbeta tills de uppnår pensionsålder. I programmet ingår vägledning om klientens nuvarande jobb, kompetens, framtida karriärplaner och åtgärder för övergång till pension. Sessionerna omfattas av tystnadsplikt. Arbetsgivaren får inte veta att den anställde deltar i programmet. Vägledningen ges av privata yrkesrådgivare eller fackföreningar.

www.uitvoeringvanbeleidszw.nl/subsidies-en-regelingen/tijdelijke-subsidieregeling-ontwikkeladvies-voor-vijfenvetigplussers

Resurser

- Vid sidan av Cedefops pågående tematiska forskningsaktiviteter om livslång vägledning, inrättades **CareersNet** av Cedefop 2017. Syftet var att övervaka politik, systemutveckling och innovativa metoder i EU, Efta/EES och EU:s kandidatländer. Nationella yrkesutvecklingsexperter knyts till CareersNet genom ett urvalsförfarande. Nätverket möjliggör ett kunskapsutbyte mellan kollegor om system för studie- och yrkesvägledning, med teman som kvalitetssäkring vilket innefattar uppföljning och utvärdering, samordning, tillgång, karriärplaneringsförmåga, social inkludering, IKT och arbetsmarknadsinformation samt framtagning av verktyg och strategier. Nätverket har utarbetat en webbaserad förteckning över system och politik för livslång vägledning i EU+-området och en metod för att övervaka arbetet med att nå de mål som fastställs i rådets resolution om bättre integrering av livslång vägledning med strategier för livslångt lärande (2008) och European Guidelines for Policies and Systems Development for Lifelong Guidance (ELGPN, 2015).
www.cedefop.europa.eu/en/events-and-projects/networks/careersnet
- På **Cedefops** webbplats, på sidan för projektet för livslång vägledning, finns tillgång till en förteckning över system och metoder för livslång vägledning samt relevanta publikationer och webbresurser för nationell kapacitetsutveckling. Här ingår en sökdatabas med EU:s, Efta/EES:s och EU:s kandidatländers system, innovativa metoder, verktygslåda för arbetsmarknadsinformation och en uppsättning utbildningsmoduler för vägledare och chefer. Det finns även tillgång till ett webbaserat beslutsverktyg som ska hjälpa nationella aktörer att överföra och anpassa framgångsrika innovativa metoder.
www.cedefop.europa.eu/sv/events-and-projects/projects/lifelong-guidance
- **Europeiska kommissionen** stöder och samordnar Euroguidance-nätverket, som tillhandahåller nationella resurser och informationscentrum för vägledning i 34 länder i Europa. Euroguidance-nätverket samlar in, sprider och utbyter information om nationella förhållningssätt till studie- och yrkesvägledning, projektresultat, innovativa arbetsmetoder och god praxis på området livslång vägledning. Dess huvudsakliga målgrupp är de studie- och yrkesvägledare som ger information och vägledning om mobilitet på utbildningsområdet för personer som söker utbildningsmöjligheter utomlands. Nätverket stödjer även kompetensutveckling för vägledare och främjar vägledares nationella och internationella nätverk genom att anordna seminarier, utbildning och studiebesök med olika teman.
www.euroguidance.eu

- **European Lifelong Guidance Policy Network (ELGPN)** var ett nätverk som leddes av EU-medlemsstaterna med stöd av den europeiska kommissionen från 2007 till 2015. Det främjade samarbete på medlemsstatsnivå för att genomföra prioriteringarna i EU:s resolutioner om livslång vägledning (från 2004 och från 2008) och gav medlemsstaterna stöd i deras nationella aktiviteter, politik, strategier och tjänster för livslång vägledning. På nätverkets webbplats finns en rad publikationer, som innehåller verktyg för utveckling av policy och system för livslång vägledning, exempelvis EU-riktlinjer, ramar för kvalitetssäkring och datainsamling. Här finns också en begrepps-ordlista med kortfattade beskrivningar av olika begrepp som är relevanta för utvecklingen av policyer, system och metoder.
www.elgpn.eu/
- **Europeiska utbildningsstiftelsen (ETF)** hjälper EU:s grannskap och länder i Centralasien att utveckla system för studie- och yrkesvägledning. ETF ger policyråd om vägledning och utbildning. De övervakar fortlöpande arbetsmarknaden och sysselsättningsläget i EU:s grannskap och länder i Centralasien och hjälper dem med att samla in och analysera människors kompetenser för att bidra till humankapitalutvecklingen och (yrkes-) utbildningssystemens anpassning till arbetsmarknadens och samhällets behov. Systemgranskningar och faktablad om studie- och yrkesvägledning, med bland annat exempel på god praxis, utarbetas som evidensbas för systemutveckling och för kollegialt lärande i partnerländerna.
www.etf.europa.eu/en/practice-areas/career-development-support
- **International Centre for Career Development and Public Policy (ICCDPP)** inrättades 2004 med stöd från OECD, Världsbanken, EU-kommissionen, International Association for Educational and Vocational Guidance och nationella regeringar. Syftet var att främja internationellt utbyte av policyer och även lärande för studie- och yrkesvägledning. På ICCDPP:s webbplats finns dokument och rapporter om riktlinjer och systemutveckling från internationella organisationer och olika länder. Vartannat år anordnas internationella symposier om karriärutveckling och policyer för politiska beslutsfattare, forskare och studie- och yrkesvägledare. Tema- och landsföredrag, konferensrapporter och resultat av de internationella symposierna finns på webbplatsen. ICCDPP gör månatliga kostnadsfria e-postutskick om vägledningspolicy och systemutveckling.
www.iccdpp.org
- **International Association for Educational and Vocational Guidance (IAEVG)** inrättades 1951. Organisationens mål är att inta en global ledarroll i, och arbeta för, vägledning genom att främja etisk, socialt rättvis och bästa praxis i hela världen. Meningen är att studie- och yrkesvägledning ska bli tillgänglig för alla medborgare och tillhandahållas av kompetenta och kvalificerade studie- och yrkesvägledare. IAEVG organiserar en årlig internationell konferens och publicerar tidskriften International Journal for Educational and Vocational Guidance. Organisationen har medlemmar i mer än 40 länder på alla kontinenter.
<https://iaevg.com/>

- **Internationella arbetsorganisationen (ILO)** stöder sina medlemsländer i arbetet med att ta fram omfattande och samordnade policyer och program för vägledning i enlighet med Employment Service Convention (C 88), Human Resources Development Convention (C 142) och Human Resources Development Recommendation (R 195). ILO är den enda trepartsorganisationen i FN och stöder tillsammans med regeringar och arbetsmarknadsparter utvecklingen av integrerade stödsystem för livslång karriärutveckling för studerande, arbetstagare och utsatta grupper. Vägledning är också nyckeln till att ILO ska fullgöra sitt kärnuppdrag och nå sina mål i enlighet med sin hundraårsdeklaration. Det innefattar: personligt självförverkligande, utbildningar anpassas till arbetsmarknadens behov, arbetstagare får ökad förmåga att välja och ta vara på möjligheter, övergångar stöds, jämställdhet mellan könen och entreprenörskap möjliggörs.

www.ilo.org/

www.ilo.org/skills/areas/skills-policies-and-systems/WCMS_762840/lang--en/index.htm

- **Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD)** bedriver forskning om studie- och yrkesvägledning för såväl unga som vuxna och publicerar råd till politiska beslutsfattare och studie- och yrkesvägledare. För närvarande undersöker OECD bland annat vilka faktorer under tonårstiden som förbättrar anställningsgraden i vuxen ålder, och de utvecklar digitala verktyg för att förbättra vägledningen på högstadiet och gymnasiet. När det gäller vuxna undersöker OECD politiska åtgärder för att förenkla tillgången till vägledning och förbättra tjänsternas kvalitet. Det görs bland annat genom en internationell undersökning av attityder till och användning av vägledning och genom att utveckla verktyg för kompetensprofilering. Med utgångspunkt i internationell praxis och data från olika länder visar OECD vad som utmärker ett effektivare nationellt genomförande.

www.oecd.org/education/career-readiness www.oecd.org/employment/skills-and-work/adult-learning

- **Förenta nationernas organisation för utbildning, vetenskap och kultur (Unesco)** betonar i sin rekommendation om yrkesutbildning (TVET) (2015) och i sin strategi för yrkesutbildning (TVET) (2016–2021) att informations- och vägledningstjänster har stor betydelse för yrkesutbildningssystemens kvalitet och relevans. Arbetet med att stödja vägledning sker genom olika projekt. Ett exempel är Better Education for Africa's Rise (BEAR), som stödjer genomförandet av aktiviteter som ska utveckla den nationella förmågan i ett urval länder i Afrika att förbättra relevansen, kvaliteten och uppfattningen av TVET-systemen. Inom detta projekt bedriver Unesco aktiviteter som att utveckla nationella politiska ramar för studie- och yrkesvägledning, öka vägledares förmåga att ta fram utvecklings- och utvärderingsplaner för att bedöma vägledningssystemens effekter.

<https://en.unesco.org/themes/skills-work-and-life>

Källor för vidare läsning

Europeiska centrumet för utveckling av yrkesutbildning (Cedefop)

- Cedefops undersökning *EU+ Inventory of lifelong guidance systems and practices* omfattar 29 länder. Undersökningen ger information om rådande utveckling av politik och strukturer för studie- och yrkesvägledning, yrkesutbildning och karriärutveckling i EU medlemsstaterna, EES, Efta och EU:s anslutnings- och kandidatländer.
www.cedefop.europa.eu/en/publications-and-resources/country-reports/inventory-lifelong-guidance-systems-and-practices
- Cedefop (2020). *Empowering people to cope with change*. Information om policyer för studie- och yrkesvägledning, validering, incitament och finansiering av omfattande och samordnade läroplattformar i Europa.
www.cedefop.europa.eu/en/publications-and-resources/publications/9153
- Cedefop (2020). *Note on lifelong guidance in the pandemic – Responses from Cedefop’s CareersNet*. Dokumentet innehåller ett urval av inledande expertbedömningar av hur vägledningstjänster fungerade under pandemin och restriktioner i Europa i april 2020.
www.cedefop.europa.eu/files/2020_05_27_llg_and_pandemic_cnet_b.pdf
- Cedefop (2018). *Handbook of ICT practices for guidance and career development*. En handbok om karriärutvecklingsverktyg som används inom vägledning, åtgärder för att förhindra att unga lämnar skolan med högst grundskolebetyg, arbetsförmedling, ungdomscentrum och andra organisationer.
www.cedefop.europa.eu/en/publications-and-resources/publications/4164
- Cedefop (2015). *Increasing the value of age: Guidance in employers’ age management strategies*. En rapport om fördelar för både arbetstagare och organisationer när vägledning integreras med strategier för hur arbetskraften bäst kan komma till sin rätt i ett livslångt perspektiv. Rapporten visar bland annat hur man kan utveckla vägledningen på arbetsplatsen.
www.cedefop.europa.eu/en/publications-and-resources/publications/5544

Europeiska kommissionen

- Europeiska kommissionen (2020). *Lifelong guidance policy and practice in the EU: trends, challenges and opportunities*. I undersökningen beskrivs vad som gör nationella vägledningssystem effektiva samt viktiga trender och innovativa metoder från olika håll i Europa. Det kan vara digital innovation och jobbmatchningsverktyg, nya och inspirerande mötesplatser för vägledning i stadsområden samt nya metoder för interaktion mellan aktörer och professionella vägledare.
<https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=en&pubId=8284&furtherPubs=yes>

European Lifelong Guidance Policy Network (ELGPN)

- ELGPN (2015). Tools No 2: *Glossary*. Publikationen innehåller gemensamma definitioner för policyutveckling för återkommande och livslång vägledning (LLG) och relaterad terminologi inom vägledningsområdet.

www.elgpn.eu/publications/elgpn-tools-no2-glossary

- ELGPN (2015). Tools No 4: *Designing and Implementing Policies Related to Career Management Skills (CMS)* är avsedd för politiska beslutsfattare som vill utveckla en övergripande nationell vägledningsspolitik med fokus på karriärkompetens.

www.elgpn.eu/publications/elgpn-tools-no-4-cms

- ELGPN (2015). Tools No 5: *Strengthening the Quality Assurance and Evidence-base of Lifelong Guidance* består av en uppsättning kvalitetsaspekter som stimulerar aktörer till diskussion och åtgärder för att kontinuerligt förbättra policy och praxis inom livslång vägledning med fokus på att stärka utvecklingen av systemen för kvalitetssäkring och evidensbaserad praktik. I dessa viktiga kvalitetsaspekter ingår vägledarkompetens, medborgarnas/användarnas deltagande, tillhandahållande och förbättring av tjänster, lönsamhet för regeringar och lönsamhet för individer.

www.elgpn.eu/publications/elgpn-tools-no-5-strengthening-the-quality-assurance-and-evidence-base-for-lifelong-guidance

- ELGPN (2015). Verktyg nr 6: *Riktlinjer för utveckling, politik och system inom livslång vägledning* innehåller råd och stöd för utveckling av policyer och system inom livslång vägledning inom utbildning, arbetsmarknad och sociala frågor. Syftet är att förbättra invånarnas upplevelser av vägledning och stärka professionalismen i vägledningstjänster och verktyg. Riktlinjerna visar hur samordning av vägledningsspolicy och system bidrar till att uppnå utbildnings-, sysselsättnings-, ungdoms- och socialpolitiska mål. De kan användas av beslutsfattare och utvecklare, arbetsmarknadens parter, civilsamhället, vägledningstjänster och professionella ledare, vägledare och utbildare inom vägledning.

www.elgpn.eu/publications/elgpn-tools-no-6-guidelines-for-policies-and-systems-development-for-lifelong-guidance

Europeiska yrkesutbildningsstiftelsen (ETF)

- ETF (2020). *International trends and innovation in career guidance* (på engelska, turkiska och ryska). En samling goda exempel på hur vägledningen förändras världen över i samband med förändringar på arbetsmarknaderna. Syftet är att öka kunskapen om politik och praxis.

Volym I: www.etf.europa.eu/en/publications-and-resources/publications/international-trends-and-innovation-career-guidance-0

Volym II (fallstudier av länder):

www.etf.europa.eu/en/publications-and-resources/publications/international-trends-and-innovation-career-guidance-volume

- ETF (2021). *Career guidance in Albania, Kazakhstan, Montenegro, North Macedonia, Serbia, Turkey and Ukraine*. De här faktabladerna ger en överblick över vägledningssystemen i dessa länder för att öka kunskapen om policy och praxis.
<https://openspace.etf.europa.eu/blog-posts/career-guidance-albania-kazakhstan-montenegro-north-macedonia-serbia-turkey-and-ukraine>
- ETF (2021). *Youth in transition in the Southern and Eastern Mediterranean. Identifying profiles and characteristics to tap into young people's potential*. With case studies on Egypt and Jordan. I denna rapport bedöms ungas situation i förhållande till arbetsmarknaden och de sociala villkorens förändringar i södra och östra Medelhavsområdets (SEMED) regionala perspektiv.
www.etf.europa.eu/en/publications-and-resources/publications/youth-transition-southern-and-eastern-mediterranean
- ETF (2020). *Unlocking youth potential in South Eastern Europe and Turkey. Skills development for labour market and social inclusion*. I uppsatsen undersöks ungas deltagande och prestationer inom utbildning och på arbetsmarknaden samt deras entreprenöriella förmågor.
www.etf.europa.eu/en/publications-and-resources/publications/unlocking-youth-potential-south-eastern-europe-and-turkey
- ETF (2019). *Big Data for labour market intelligence. An introductory guide*. I uppsatsen tas viktiga aspekter upp gällande begrepp, metoder och organisation vid användning av så kallad stordata för arbetsmarknadsinformation.
www.etf.europa.eu/en/publications-and-resources/publications/big-data-labour-market-intelligence-introductory-guide

Internationella arbetsorganisationen (ILO)

- ILO (2006). *Career Guidance: A resource handbook for low and middle-income countries*. En handbok om att utveckla effektiva vägledningssystem, karriärinformation, organisation av tjänster, personalutveckling och förbättring av styrning och samordning. Handboken vänder sig till beslutsfattare och verksamma inom vägledning som söker verktyg och metoder, såsom intervjuguidar, bedömningsverktyg för yrkesutbildning, kompetensstandarder för rådgivare m.m.
www.ilo.org/skills/pubs/WCMS_118211/lang--en/index.htm
- ILO (2015). *Job search club: Manual for facilitators*. En manual för personer som leder så kallade jobbkulor, med en särskild metod för att aktivera och engagera unga i jobbsökningsaktiviteter. Den hjälper dem att hitta den dolda arbetsmarknaden och skapa en stödgrupp och ett nätverk som främjar en framgångsrik jakt efter jobb.
www.ilo.org/africa/information-resources/publications/WCMS_711863/lang--en/index.htm

- ILO (2017). Practitioners' guides on employment service centres: Providing effective counselling services (Volume 3). En resursmanual om offentlig arbetsförmedling som vänder sig till chefer och personal som har i uppgift att ge arbetssökande effektiv och ändamålsenlig hjälp. Syftet är att hjälpa arbetsförmedlingens personal att få god kännedom om i) arbetsförmedlingsfunktionernas delar och flöde, ii) intervju- och rådgivningsteknik, och iii) faktorer att ta hänsyn till vid klientrådgivning.

https://ilo.org/asia/publications/WCMS_549679/lang--en/index.htm

- ILO (2013). Surfing the labour market: Job search skills for young people. En guide riktad till vägledare och andra yrkesverksamma inom vägledningsområdet med syfte att utveckla aktiviteter och program för studerande och unga vuxna. Guiden innehåller självutvärdering, undersökning av yrken, cv-skrivande, platsansökan, jobbsökningsmetoder, förberedelser inför anställningsintervju och utvärdering av jobberbjudanden.

www.ilo.org/employment/Whatwedo/Instructionmaterials/WCMS_231722/lang--en/index.htm

Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD)

- Covacevich, C., Mann, A., Besa, F., Diaz, J. och Santos, C. (2021). Thinking about the Future: Career Readiness Insights from National Longitudinal Surveys and from Practice. Den här artikeln undersöker hur tonåringars tankar om jobb och karriär hänger samman med hur det går för vuxna människor på arbetsmarknaden. I OECD:s arbetsdokument Career Ready? How schools can better prepare young people for working life in the era of COVID-19 identifieras karriärsäkerhet, anpassning och ambition som relevanta indikatorer för karriärtänkande. Analysen av dessa indikatorer utökas till att omfatta nya longitudinella data från Australien, Danmark och Schweiz och man för in två nya indikatorer: instrumentell motivation och karriärkoncentration. I dokumentet redogörs även för belegg från vetenskapliga artiklar, analys av OECD:s Pisadata och rapporter från vägledare med fokus på hur skolor kan främja elevernas karriärtänkande.

www.oecd.org/education/thinking-about-the-future-02a419de-en.htm

- Mann, A., Denis, V. och Percy, C. (2020). Career Ready? How schools can better prepare young people for working life in the era of COVID-19. En genomgång av vetenskapliga undersökningar som letar efter belegg i nationella longitudinella data för i hur grad vuxnas möjligheter till arbete kan kopplas till tankar och erfarenheter kring yrkeskarriären i unga år. I undersökningen identifieras nio kriterier för sådan yrkesberedskap, och med stöd av data från Pisaundersökningen 2018 visas i vilken utsträckning kriterierna uppfylls av 15-åringar i 79 länder och ekonomier.

<https://doi.org/10.1787/e1503534-en>

En sammanfattning av dokumentet med exempel på praxis som förutsätts kunna förbättra utfallet återfinns i ett relaterat dokument: OECD (2021). How schools can help young people in a recession.

www.oecd-ilibrary.org/education/how-schools-can-help-protect-young-people-in-a-recession_18f7d6f0-en

- Mann, A., Denis, V., Schleicher, A., Ekhtiari, H., Forsyth, T., Liu, E. och Chambers, N. (2020). Dream Jobs: Teenagers' Career Aspirations and the Future of Work. Med stöd av data från Pisaundersökningen 2018 beskrivs i vilka avseenden ungdomars yrkesambitioner ofta är snäva, oklara och starkt påverkade av deras sociala bakgrund. I artikeln uppmärksammas det stora antalet studerande – särskilt från missgynnade förhållanden – som under-skattar vilka kvalifikationer de behöver för att förverkliga sina yrkesambitioner. Den beskriver också i vilken utsträckning tonåringar deltar i aktiviteter som kan utveckla deras framtida yrkesbana världen över.
www.oecd.org/education/dream-jobs-teenagers-career-aspirations-and-the-future-of-work.htm

- Musset, P. och Mytna Kurekova, L. (2018). Working it out: Career Guidance and Employer Engagement. I denna vetenskapliga artikel lyfter man fram studie- och yrkesvägledningen och framhäver vad som utmärker effektiv praxis. Slutsatsen, som till stor del grundar sig på Pisadata, är att ungas yrkesambitioner i hög grad styrs av kön, socioekonomisk status och invandrarbakgrund. Den lyfter även fram effektiva metoder för vägledning, bland annat den viktiga roll arbetsgivarens engagemang spelar.
<https://doi.org/10.1787/51c9d18d-en>

- OECD (2021). Career Guidance for Adults in a Changing World of Work. I denna rapport undersöks initiativ på vägledningsområdet för vuxna i OECD-länderna, och slutsatser dras om hur vägledningssystem för vuxna kan stärkas när det gäller bevakning och inkludering, tillhandahållande av tjänster, kvalitet och påverkan samt styrning och finansiering. Rapportens resultat bygger på den information som samlades in genom undersökningen Survey of Career Guidance for Adults (SCGA) 2020, en webbundersökning av vuxnas erfarenhet av studie- och yrkesvägledning.
<https://doi.org/10.1787/9a94bfad-en>

- OECD (2021). Career Guidance for Adults in Latin America. I denna rapport analyseras vägledningsinitiativ för vuxna i fyra latinamerikanska länder (Argentina, Brasilien, Chile och Mexiko). Det framhålls att vägledning behöver komma högre upp på regionens politiska dagordning. Rapporten ger förslag på hur man kan stärka täckningen av och deltagandet i studie- och yrkesvägledning, tillhandahållandet av tjänster, kvalitet och påverkan, såväl som styrning och finansiering. Resultaten bygger på den information som samlades in vid undersökningen Survey of Career Guidance for Adults (SCGA) 2020.
<https://doi.org/10.1787/4eaf4996-en>

Föreanta nationernas organisation för utbildning, vetenskap och kultur (UNESCO)

Följande publikationer har offentliggjorts av Unescos medlemsstater:

- Amorin, V. (2016). Orientando trabalhadores para o mercado de trabalho: cartilha para a orientação profissional nos postos de atendimento do SINE. Denna skrift ger grundläggande instruktioner om vägledning. Den beskriver verktyg för att ta fram en mer korrekt profil för att beskriva den brasilianska arbetstagaren och vägleda hen effektivare i arbetssökandet.
<https://portalfat.mte.gov.br/wp-content/uploads/2016/07/Cartilha-de-orienta%C3%A7%C3%A3o-profissional.pdf>
- Fundación Chile (2015). GPS Vocacional. Programa de orientación para la construcción de trayectorias. Guía para el docente y material educativo. Artikeln innehåller riktlinjer för lärare, och utbildningsmaterial som ska hjälpa eleverna att utveckla sådana färdigheter att de självständigt kan fatta genomtänkta och välgrundade yrkesbeslut och planera sina karriärer efter gymnasiet.
<https://bibliotecadigital.mineduc.cl/bitstream/handle/20.500.12365/2039/mono-830.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Ministerio de Educación (2020). Estrategias Metodológicas de Orientación Vocacional y Profesional. Séptimo Año Básico a Cuarto Año Medio. Detta dokument har utarbetats av Chiles utbildningsministerium och ger tekniskt och pedagogiskt stöd till rådgivare och huvudlärare i ämnet "Orientación" (rådgivning). Det innehåller en ram för utformning och tillämpning av olika slags vägledningsmetoder under den fyraåriga gymnasieutbildningen i Chile.
<https://media.mineduc.cl/wp-content/uploads/sites/28/2021/02/Estrategias-Metodolo%C3%81gicas-7B-A-4M.pdf>
- Ministerio de Educación de la Nación (2015). Orientación Vocacional y Escuela Secundaria. Rapporten är den första i en serie om åtta som tar upp olika frågor inom gymnasieutbildningen. Den diskuterar hur studie- och yrkesvägledningen inkluderas formellt och systematiskt i gymnasieutbildningen. Rapporten definierar begreppskategorier som har samband med vägledning och tillhandahåller även praktiska exempel som kan användas med elever i gymnasieskolan.
http://entrama.educacion.gob.ar/uploads/secundaria-para-todos/Orientacion_Vocacional.pdf
- Ministerio de Educación del Ecuador (2015). Manual de orientación vocacional y profesional para los Departamentos de Consejería Estudiantil. Artikeln ger exempel på begreppsorientering, utmärkande tillvägagångssätt, faktorer och dimensioner kopplade till studie- och yrkesvägledning samt en praktisk guide till hur en orienteringsplan kan utföras. Det finns också en matris för utveckling av en yrkesinriktad och en professionellt inriktad vägledningsplan som tar hänsyn till de olika dimensionerna av självkänedom, information och beslutsfattande.
<https://educacion.gob.ec/wp-content/uploads/downloads/2016/06/A.-Manual-de-OVP.pdf>

Samarbete mellan olika enheter

- Cedefop, Europeiska kommissionen, ETF, ICCDPP, ILO, OECD och Unesco (2020). Career guidance policy and practice in the pandemic: results of a joint international survey – June to August 2020. Luxemburg: Europeiska unionens publikationsbyrå. Denna rapport bygger på en gemensam internationell blyxtundersökning som syftar till att ge en ögonblicksbild av hur studie- och yrkesvägledningens politik, system och tjänster anpassades och klarade sig efter tillkännagivandet av covid-19-pandemin i mars 2020. I enkäten, som öppnades den 8 juni 2020 och stängdes den 3 augusti 2020, undersöktes politik, system och metoder (med fokus på distans- och IKT-baserade vägledningstjänster) under den tidiga fasen av regeringarnas reaktioner på pandemin. Pandemin och dess sociala konsekvenser utlöste vid denna tidpunkt en debatt om en studie- och yrkesvägledningsreform och vilken roll vägledningen skulle få under tiden för pandemins återhämtningsåtgärder. Undersökningen tog också hänsyn till internationella organisationers och donatorers stödroll.

<https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/ba9ca8e9-98df-11eb-b85c-01aa75ed71a1/language-en>

Inter-Agency Working Group on Career Guidance (WGCG) inrättades 2021 i syfte att i) utbyta planer och idéer, ii) samordna, utveckla samt genomföra gemensamma aktiviteter och produkter. De WGCG-medlemmar som har deltagit i uppdateringen av detta dokument är Centrum för europeisk utveckling av yrkesutbildning (Cedefop), EU-kommissionen, Europeiska utbildningsstiftelsen (ETF), Internationella arbetsorganisationen (ILO), Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) och Förenta nationernas organisation för utbildning, vetenskap och kultur (Unesco). WGCG är en undergrupp till Inter-Agency Group on Technical and Vocational Education and Training.

Denna publikation är framtagen av gruppens medlemmar och med hjälp av flera vägledningsexperter från Cedefops CareersNet och International Centre for Career Development and Public Policy (ICDPP)

Skolverket